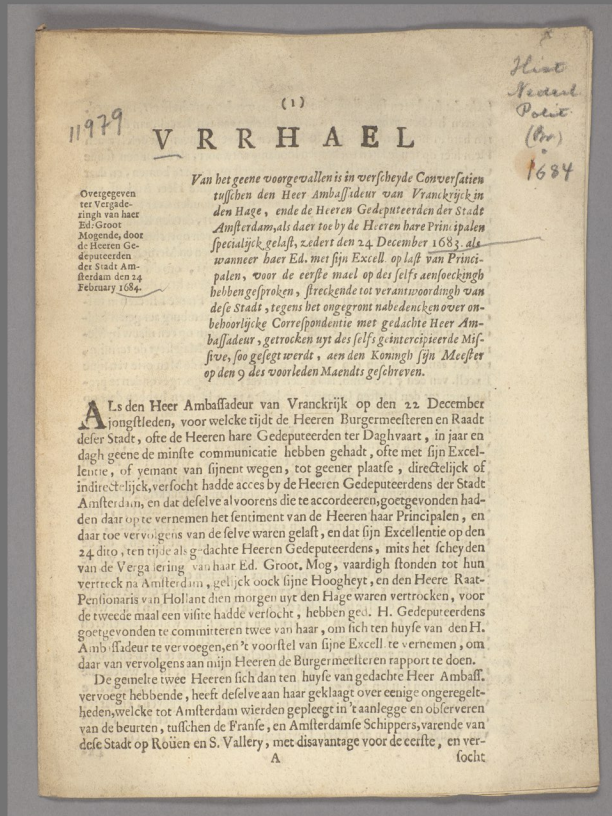

Verhael van het geene vorgevallen is in verscheyde ...

Tryck // / I25 B I4 c Br. I684 Verhaal

Tillkomstår 1684

Digitaliserad år 2019

National Library
of Sweden

11979

(1)

V R R H A E L

Hist
Nederl
Polit.
(Br)
1684

Overgegeven
ter Vergade-
ringh van haar
Ed: Groot
Mogende, door
de Heeren Ge-
deputeerden
der Stadt Am-
sterdam den 24
February 1684.

*Van het geene voorgevallen is in verscheyde Conversatien
tusschen den Heer Ambassadeur van Vranckrijk in
den Hage, ende de Heeren Gedeputeerden der Stadt
Amsterdam, als daer toe by de Heeren hare Principalen
specialijck gelaft, zedert den 24 December 1683. als
wanneer haer Ed. met sijn Excell. op last van Princi-
palen, voor de eerste mael op des selfs aensoeckingh
hebben gesproken, streckende tot verantwoordingh van
dese Stadt, tegens het ongegront nabedencken over on-
behoorlijcke Correspondentie met gedachte Heer Am-
bassadeur, getrocken uyt des selfs geintercipieerde Mis-
sive, soo gesegt werdt, aen den Konngh sijn Meester
op den 9 des voorleden Maendts geschreven.*

ALs den Heer Ambassadeur van Vranckrijk op den 22 December jongstleden, voor welke tijd de Heeren Burgermeesteren en Raadt deser Stadt, ofte de Heeren hare Gedeputeerden ter Daghvaart, in jaar en dagh geene de minste communicatie hebben gehad, ofte met sijn Excellentie, of yemant van sijnent wegen, tot geener plaats, directelijck of indirectelijck, verfocht hadde acces by de Heeren Gedeputeerden der Stadt Amsterdam, en dat deselve alvorens die te accordeeren, goetgevonden hadden daar op te vernemen het sentiment van de Heeren haar Principalen, en daar toe vervolgens van de selve waren gelaft, en dat sijn Excellentie op den 24 dito, ten tijde als gedachte Heeren Gedeputeerden, mits het scheid van de Vergadering van haar Ed. Groot. Mog, vaardigh stonden tot hun vertreck na Amsterdam, gelijk oock sijne Hoogheyt, en den Heere Raat-Pensionaris van Holland dien morgen uyt den Hage waren vertrocken, voor de tweede maal een visite hadde verfocht, hebben ged. H. Gedeputeerden goetgevonden te committeren twee van haar, om sich ten huysen van den H. Ambassadeur te vervoegen, en 't voorstel van sijne Excell. te vernemen, om daar van vervolgens aan mijn Heeren de Burgermeesteren rapport te doen.

De gemelte twee Heeren sich dan ten huysen van gedachte Heer Ambass. vervoegt hebbende, heeft deselve aan haar geklaagt over eenige ongeregelheden, welke tot Amsterdam wierden gepleegt in 't aanleggen en observeren van de beurten, tusschen de Franse, en Amsterdamsche Schippers, varende van dese Stadt op Rouen en S. Vallery, met disavantage voor de eerste, en ver-

(2)

focht dat sulcks ten spoedigste soude mogen werden geredresseert, meerged. Heeren hebben aangenomen van dese klachte van syn Excell. aan de Heeren hare Principalen rapport te sullen doen, in vertrouwen dat deselve aan Hem hier op soude laten toekomen soodanig antwoort, als bevonden soude werden met de Justitie en billikmatigheyt meest over een te komen, en daar mede willende opstaen en sich retireren, heeft gedachte Heer Ambaff. van Vranckrijck verders geseght hun te moeten onderhouden over Saken van meerder importantie, en vervolgens gecommuniceert, dat den Koningh syn Meester altoos gehad, en sedert lange betuygt hadde een oprechte genegenheit tot de Vrede, en oock by openlijke Declaratorien en Memorien, daar toe aanleydinge hadde gegeven, en dat sijne Majesteit, om daer van overvloedige preuven te geven, alhoewel de Spaense jegens hem den Oorlogh hadden gedeclareert, en een groote saisissement van Franse Effecten in Biscayen gedaen, en eenige Kasteelen in't Landt van Luxemburg aengetaft hadden, aen hem Heer Ambaff. ordre hadde gefonden, om op een nieuw by Memorie aen haar Ho. Mog: bekent te maken, dat sijne Majesteit de termijn, tot het aannemen van een van de Equivalenten, in de Memorie van sijne Excell. van den 5 Novemb. laaftleden vervat, hadde goet gevonden te prolongeren tot den laaftten January; gedachte twee Heeren hebben daar op geseght, dit gecommuniceerde van sijne Excell., aen de Heeren hare Principalen, te sullen rapporteren, en verders gevraegt hebbende, wat de Koningh van Vranckrijck voornemens soude zyn te doen, in dien de Spaanse, welcke den tydt zedert de voorz 5 Novemb. tot die dagh toe, vruchteloos hadden laten doorflippen, oock de voorz Maant van January mochten laten verlopen, sonder immiddels haar Accommodement met Vranckrijck te bevorderen, heeft sijn Excell. geseyt in sulcken gevalle, geduerende dien tijd, met haar Ho. Mog. te willen conciteren over alle soodanige expedienten, als tot onderlinge gerustheit soude konnen strecken, met byvoegingh, dat de Koningh sijn Meester genegen soude werden gevonden den Oorlogh van de Spaanse Nederlanden te esloigneren, en sijne Wapenen elders te gebruycken indien haar Hoogh Mog. van hare zyde aan sijne Majesteit die gerustheit wilde geven, dat deselve immiddels door hare Wapenen niet en soude werden geattaqueert, en dat den Staat ten dien eynde soude willen rappelleren de Troepen, die in de Spaansche Nederlanden, boven den innehoude vande Tractaten waren gefonden, of immers deselve niet anders te laten employeren, als tot bloote bescherming van de Steden en Plaatsen, in de welke die in Guarnisoen souden zyn gelegd, hoedanige ordre sijn Excell. seyde wel te weten, dat aen de voorseyde Troupes originelijck waren gegeven, en dat ter dier oorfake oock querelle was ontstaen geweest tusschen den Heere Prince van Vaudemont, en den Heere Luytenant Generaal Aylua, doch dat sijne

Ex-

(3)

Excell. echter niet en wist, of deselve ordres naderhaant waren verandert, vermits de Cavallerye van den Staat hadde bygewoont de plundering van Isenguin door de Spaanse gepleegt. Meer-gedachte twee Heeren daar op nochmaals gefegt hebbende van alles rapport te sullen doen aan de Heeren hare Principalen; zijn daar op van sijne Excell. gescheyden, en dien selven middag noch verreyft na dese Stadt, alwaar sy des avonts gekomen zijnde, de volgende dag, die geweest is de eerste Kersdag, 's morgens ten 11 uuren, al het voorseyde aan de Heeren Burgermeesteren hebben gerapporteert, en daar op vervolgens by haar Ed. Groot Achtb., met communicatie van de Heeren Commissarijssen van den Achtb. Raat gedelibereert zijnde, is op den 28 der voorz Maant Decemb. goetgevonden en verstaan, oock met opgevolgde approbatie van de gantsche Vroetschap, dat, nademaal na het oordeel van haar Ed. van de nytterste importantie was, om vaste mesures te nemen, in ordre tot het bereycken van een Vrede; dat de voorz Memorie van den Heere d'Avaux, om den Staat bekent te maken, dat sijn Aller-Christelijste Majesteit, niet tegenstaande de denuntiatio van Oorlog, door de Spaanse gedaan, geresolveert was de termijn, binnen welcke een van de voorseyde Equivalenten soude moeten werden ingewillight en ingeruyt, te prolongeren tot den 1 Februarij, niet mochte werden geimputeert aan verkeerde motiven, maar dat de Leden mochten zijn geimbueert van de ware oorsake, aan dewelcke die te imputeren was, en dat oock specialijck mochte werden geweten op wat gronden gefondeert was het gene hier boven vermeld is van het esloigement van de Franse Wapenen, de Heeren deses Stads Gedeputeerders, welke wederom na den Hage, tot waarneming van de Vergadering van haar Ed. Groot Mog., souden vertrecken, datelijck op haar overkomst aldaar welgemelte Grave d'Avaux souden hebben te begroeten, en verfoecken dat sijn Excell., of aan den Staat, of aan soodanige Leden van deselve, als sijn goede raat soude gedragen, gelieven mochte bekent te maken alle het gene hy van de dispositie van den Koning sijn Meester tot Vrede, en ontrent het afwenden van de Franse Wapenen na elders, aan haar Ed. hadde bekent gemaakt, gebruyckende, om sijn Excell. daar toe te induceren, dese reden, dat, dewyle mijn Heeren van Amsterdam in 't particulier met sijn Excell. in geen concert konden treden over 't gene tot gerustheyt van den Koning sijn Meester konde dienen, het nodig was dat de voorseyde Communicatie, oock aan andere Leden van den Staat, en vervolgens aan den Staat selve, geschiede, om daar op ordentlijck te resolveren, remonstrerende oock vorders aan sijne Excell. de necessiteyt, in dewelcke de Heeren van Amsterdam waren, om onder haar niet te kunnen houden de kennisse van saken van soo hooge importantie, de dienst van 't Landt concernerende; en dies by aldien sijn Excell. buyten verwachting daar omtrent scrupule soude

(4)

mogen maken, dat meer-gedachte Heeren Gedeputeerdens, om aan de Leden niet te onthouden 't geen tot beter directie, in een sake van soo hooge gewicht konde dienen, aan den Heer Raat-Pensionaris, en aan de Leden soo sy 't best geraden souden vinden, kennisse souden hebben te geven van 't gene voorseyt is, gebruyckende in dit alles de uytterste spoet en applicatie om het selve behoorlijk te doen appræhenderen.

Gedachte Heere onse Gedeputeerdens sijn daar op den 29 der voorz maant December, des morgens vroegh, naar den Hage vertrocken, en aldaar op de middag gearriveert zijnde, hebben sy des namiddags verfocht, en ook aanstonts bekomen Audientie by meer-gedachte Heere Grave d'Avaux, ende sijne Excellentie gerepresenteert, dat de Heeren haare Principalen haar gelast hadden sich op een nieuw by hem te voegen, en te verfoecken, dat nademaal het geen deselve, door twee uyt de hare, aan gedachte Heeren hare Principalen op den voorz 24 December, hadde gecommuniceert, niet deselve Heeren hare Principalen in 't particulier, maar alle de Leden van den Staat generalijk concerneerde, sijn Excellentie gelieven mochte, of aan den Staat, of aan de voornaamste Leden van deselve, bekend te maken alle het gene hy van de goede dispositie van de Koningh sijn Meester tot Vrede, en ontrent het afwenden van de Fransche wapenen uyt de Nederlanden naar elders, by het uytblijven van de Vrede haar hadde gecommuniceert met allegatie, om sijne Excell. daar toe te induceren, van soodanige redenen, als aan haar daar toe by de voorseyde Resolutie waren, aan de hant gegeven, waar op meer-gedachte Heer Ambassadeur van Vranckrijck verklaart heeft geen swarigheyt te maken, om te communiceren de dispositie van de Koningh sijn Meester tot bevorderingh van de Vrede, en conservatie van de vrundschap met den Staat, doch difficulteyt te maken van sich rondelijck te expliceren op de diversie van sijn Majesteys magt naar elders, willende echter wel in generale termen aan de Leden van den Staat seggen, datmen geduerende de gantsche maant van January met hem soude konnen concerteren over expedienten, daar door aan d'ene zijde alle gevreesde ombragie van nieuwe onderneminghe der Fransche Troupen, naar het eynde van deselve Maant, weggenomen, en aan d'andere zijde sijne Majesteyt tegens te plegen vyantlijkheden, door des Staats Militie verssekert soude konnen werden, en aan haar Gedeputeerdens toe te laten dit klaarder aan de Leden te expliceren, en sodanig te seggen, als sijne Excell. het door twee van haar aan de Regering deser Stadt hadde bekend gemaackt, ja dat ook sijne Excell. dewelke particulierlijk klaagde, dat de Heeren Gedeputeerdens ter Generaliteyt, alle Conferentien met hem scheenen te willen vermijden, om aan hem geen occasie te geven, van de intentie des Konings sijn Meester mondeling te expliceren, en dat noch dien selven dag een van de voorz Heeren Gedeputeerdens

(5)

dens ter Generaliteyt, welke gecommiteert was om hem uyt de naam van haar Hoog Mog. te antwoorden op sijne gedane klachte, over het ophouden syner Brieven in de Spaansche Nederlanden, in plaats van syne Excell. daar over in persoon te komen zien, desselfs Secretaris ten synen huysede ontboden, en alsoo het voorseyde antwoord van hare Hoog Mog. bekent gemaakt indien eenige occasie tot het houden van een Conferentie met Commissarissen van haar Hoogh Mog. of wel van haar Ed. Groot Mog. wierde gegeven, sich als dan aan deselve soo positivelijk soude verklaren, als hy, door haar Gedept., aan de Regering deser Stad dede, en heeft eyndelijk meer-gedachte Heer Ambassadeur van Vrankrijk aangenomen, den volgenden dag, sonder eenig verder uytstel, te sullen gaan spreken de Heere Raat-Pensionaris, als Minister van de Heeren van de Ridderchap, ende de voornaamste Steden van het Zuyder en Noorder Quartier, en haar volkomenlijk te informeren van de vredige intentie van syne Majesteit, en van syne genegentheyt om te spreken over expedienten, streckende tot conservatie van de overige Steden in de Spaanse Nederlanden, indien de Vrede op een van de voorgeslage conditien, voor het eynde van January niet soude mogen werden getroffen. Waar mede gedachte Heeren onse gedeputeerdens van syne Excell. zyn afgescheyden, en van dit gepasseerde kennisse hebben gegeven aan de Leden van de Vergadering, en nog dien selven avont aan de Heeren Burgerm. deser Stadt, daar op gevolgt is de schriftelijke verklaring van wel-gevallen van wel-gedachte Heeren Burgerm., vervat in hare Ed. Groot Achtb. Missive, aan de Heeren hare Gedeput. ter Dagvaart, in date den 30 der voorz maant December, over de spoedige en goede devoiren by gemelte Heeren hare Gedeput. aangewent, in voldoening van de voorgeroerde hare, ende des Raats Resolutie van den 28 dito.

De volgende dag heeft meer-gedachte Heere Grave d'Avaux, by den Heere Raat-Pensionaris, en de voornaamste Leden van de Vergadering geweest, sonder dat evenwel de Heeren deses Stadts Gedeput. ter Dagvaart, pertinentlijk hebben kunnen vernemen hoe syn Excell. by deselve is ontfangen, uytgefondert den Heere Raad-Pensionaris, die, als sy Heeren Gedeputeerdens aan syn Edt. kennisse gaven van het gediscoureerde van syn Excell. met haar, oock vervolgens aan hun heeft bekent gemaakt het geen gedachte Heere Ambassadeur hem hadde gesegt, en merendeels over eenquam met het gene syne Excellentie aan gedachte Heere deses Stadts Gedeputeerdens daar te vooren hadden gecommuniceert.

Meer-gedachte Heer Ambassadeur van Vrankrijk heeft, by occasie van de voorz Visite aan de Leden, oock de Heeren deses Stadts Gedept. in den Hage aan hun Logement besocht, en haar onderhouden op deselve wyse, in substantie als syn Excell. met den Heer Raad-Pensionaris hadde gesproo-

(6)

sprooken. en als gedachte Heeren deses Stadts Gedeput. syn Excell., daar op versochten by Memorie aan haar Hoogh Mog. te willen bekend maken de sentimenten des Konings sijn Meester, ontrent het geen deselve soude gesint zijn te doen, indien de Spaanse sich met syne Majesteit voor het eynde van January niet mochten vergelijken. seyde sijne Excell., dat hy insgelijks door gedachte Heer Raat Pensionaris tot het overleveren van een soodanige Memoire was versocht, docht dat hy daar toe geen ordre hadde van syne Majesteit, en sonder deselve het niet raatsaam achtete, om de weynige inclinatie die hy seyde in den Staat te vinden, om op syne Memoiren te behoigneren, en dat by aldien hy daar toe meer genegentheyt, als voor heeren, mochte bespeuren, sijn Excell. in sulken gevalle, ook sonder ordre, de voorz Memorie soude presenteren, aanbiedende inmiddels nochmaals, van desen aangaande in een Conferentie met Commissarissen van haar Hoog Mog., indien hem daar toe gelegentheyt mochte gegeven werden, opening te sullen doen, met verdere verklaring, van by ontstentnissen van een soodanige Conferentie, te mogen lyden dat de gedachte Heeren deses Stats Gedeput. het gecommuniceerde van sijn Excellentie, daar 't behoort bekend souden mogen maken.

Inmiddels in de Vergadering van haar Ed. Groot Mog., soo door den Heer Raadt-Pensionaris, als door gedachte Heeren deses Stadts Gedeput., Relatie gedaan wesende van het gecommuniceerde van gedachte Heer Ambassadeur van Vrankrijk, en by die occasie by eenige Leden levendig gemaackt zynde het afsnyden van Correspondentie met Uythemsche Ministers, daar toe op de Propositie van de Heeren van de Ridderchap op den 31 der voorz maant December, een Befoigne was Gedecreteert, hebben de Heeren Burgermeesteren deser Stad dienstig geoordeelt te doen verklaren hare intentie, om met de voorz Uythemsche Ministers te spreken, so lange noch prohibitive wet, noch vyandschap haar het selve soude verhinderen, onder die belofte nochtans, dat als deselve Heeren Ministers haar overfaken, concernerende den gemeene Staat, mochten spreken, sy daar van souden geven, of doen geven, communicatie aan de verdere Leden van den Staat, en dat sy ook meynden met gedachte Heer Ambassadeur van Vranckrijk soo wel te mogen spreken, als met andere aanwezende Uythemsche Ministers, daar van de Sweetsche weynig tyts te vooren, door den Heer Raat-Pensionaris aan de Heeren deses Stats Gedeputeerdens was gefonden, om geïnformeert te werden van de toestand van de deliberatie over de wer-vinge; en dat aan de Regering deser Stad een soodanig gesprek met Uythemsche Ministers, immers soo wel behoorde gepermitteert te zyn, als aan andere Leden van den Staat, die sy dagelijks en onophoudelijk met deselve sagen corresponderen. Meer-gedachte Heeren Burgermeesteren hebben oock

is
= abuy

(7)

ook verscheide insurmontabele difficulteyten aangewesen, in het verbodt van de voorz Correspondeentie met Uythemsche Ministers, en de Heere Raadt-Pensionaris verfocht geïnformeert te mogen werden van de Resolutien, die voorheen by haer Ed. Groot Mog. teghens het gespreck van deselve Ministers, souden zyn genomen, en daer van door zyn Ed. eenige zijnde geëxhibeert, hebben haer Ed: Groot Achtb. geoordeelt, dat, als men al supponeerde, datse applicabel mochten zyn op dit geval, deselve nochtans geen verdere Obligatien aen dese Leden imponeerden, als sy door de reden geoordeelt hadden te moeten doen, namentlijck om de kennisse van saken, concernerende de Republijk in't algemeyn, aen de Leden van den Staat generalijk te doen komen, en de Deliberatien daer over aen den Staat te renvoyeren, onder welke verklaring sy dan gemeynt hebben onstrafbaerlijck te kunnen continueren het gespreck met Uythemsche Ministers indistinctelijck, ende dies oock met den Heer Ambassadeur van Vranckrijk, soo lang die Kroon en haer Hoog Mog: niet in vyantschap souden zyn.

Meer-gedachte Heeren Burgemeesteren en Vroetschap hebben vervolgens gemeynt, dat de Leden, soo van Hollant, als van de Generaliteyt, niet alleen door de Heeren deses Stadts Gedeputeerdens, maer oock door den Heer Ambassadeur van Vranckrijk, kennisse souden behooren te bekomen van het geen sijn Excell. aen haer in't particulier hadde doen weten, en ten dien eynde gemeynt te konnen dienen het hervatten van de Conferentien met hem Heer Ambassadeur, op de klachte van de Ingesetenen deser Stadt, over seker Schip, alhier t'huys behoort hebbende, genaamt het Wapen van Amsterdam, en by de Fransche la Reigle, op de Reede van Alicanten door een Fransch Oorlog-schip genomen, en op welke klachte gedachte Heer Ambassadeur noyt eenig antwoord, veel min eenige satisfactie gegeven hadde, en hebben sy ondertusschen oock aen de Leden van de Generaliteyt, en onder deselve aen die van Vrie-landt en Stad en Lande, kennisse doen geven van de ouvertures van gedachte Heer Ambassadeur van Vranckrijk, en hoe sijn Excell. in een Conferentie met Commissarissen van haer Hoog Mog: , inmiddels hy geen ordre hadde omme een Memorie te presenteren aen den Staet; de voorgeroerde Sentimenten van den Koning sijn Meester gefint was te expliceren, alles met die intentie, datmen aen desen Staat niet en soude kunnen imputeren een sake van soo hooge importantie onder haer te hebben behouden, en die aen de mede Leden in de Regeringh niet gecommunicert te hebben.

Daer op is wyders gevolgt dat gedachte Heer Ambassadeur van Vranckrijk op den 8. January, des avonts, gedachte Heeren deses Stadts Gedeputeerdens versocht hebbende te spreken, deselve ten sijnen huys sich hebben verwoeght, om te vernemen wat sijne Excellentie haer soude willen
seg-

(8)

seggen, en heeft hy als doen aen haer verhaelt, aen de Heeren hare Hoogh Mog: Gedeputeerdens, die hem het compliment hadde gemaect op de geboorte des Heere Hertoge van Anjou, onder de welke oock gheweest waren die van Vrieslandt, en Stad en Lande, Gecommuiceert te hebben de gedachten van den Koningh sijnes Meesters, en als gedachte Heeren deses Stadts Gedeputeerdens sijne Excellentie daer op presseerden een Memorie te willen overleveren, om dat volgens de bekende practycque ter Generaliteyt, op mondelinge voorstellen van een Uytheemsch Minister niet en wert gedelibereert, heeft de selve geantwoort daer toe geen ordre te hebben, maer aen de gemelte Heeren haer Hoogh Mog: Gedeputeerden echter te hebben aengeboden, indien sy zijn voorstel selfs wilden schrijven het haer te willen dicteren, 't welck nochtans, soo sijn Excellentie seyde, om haer onderlinge oneenigheden was achter-gebleven, waer mede de gedachte Heeren deses Stadts Gedeputeerdens sich van sijne Excell. gescheyden hebben, sonder dat in die visite, die seer kort is geweest, yetwes anders in het minste is voorgevallen.

By alle het voorseyde moeten gedachte Heeren Burgermeesteren en Vroetschap noch voegen, dat het soo verre van daer is geweest, dat sy in eenich particulier concert of engagement met gedachte Heer Ambassadeur van Vranckrijck souden hebben getreden, dat selfs sijn Excellentie sulcx noyt aen haer heeft geproponceert, of versocht; en ten tegendeele te meermalen verklaert heeft al te goede kennisse te hebben van de constitutie van de Regeering deser Landen, om van een Lidt van deselve in't particulier eenig engagement te prætenderen, en dat alle de conduite van de Stadt, omtrent meer-gedachte Heer Ambassadeur van Vranckrijck, met soo veel circumspectie is gehouden, dat, als sijne Excell. geprætendeert heeft alleen mondelingh te mogen werden versekert van de constante genegentheyte deser Regeering, tot bevordering van de Vrede, en van dat deselve souden willen treden in de boven-geroerde Expedienten by hem voorgeslagen, men sulcks rondelijck, en te meermalen afgeslagen heeft, onaengesien deselve sijn ongenoege daer over in scherpe termen beruygde, en daer nevens te kennen gaf, dat nademael in de Staat geen passen wierden gedaen tot een Accommodement, en men sich niet versekeren konde, of niet eyndelijck de Werving met gemeene bewilliging soude werden voortgeset, dierhalven de Koning sijn Meester andere melures soude moeten nemen.

Coll.

J. GEELVINCK.